

40 . [?]Rapoltu Mare | Județ: Hunedoara | Punct: La Vie | Anul: 2020

Anul: 2020

Cod RAN: 90672.02

Perioade: Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca romană târzie, Epoca medievală târzie

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Neatribuit, Religios, ritual și funerar

Autori: Gică Băeștean, Angelica Bălos, Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Tutilă, Costin Daniel Țuțuianu, Andrei Gonciar

Instituții: Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Direcția Județeană pentru Cultură Hunedoara, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, ArchaeoTek, Canada

Raport

Campania arheologică din anul 2020 s-a desfășurat în perioada 3 iunie – 20 august, având ca obiectiv principal continuarea cercetării arheologice în suprafețele începute în anii anteriori, respectiv Sp. I și Sp. II.

Suprafața Sp. I

Cercetarea din suprafața Sp. I s-a concentrat asupra dezvelirii situației din fața (exteriorul) porții de faza a doua, de pe latura sudică a incintei situate pe platoul de la Rapoltu Mare – La Vie (Fig. 1/1-2). Astfel, pentru a surprinde caracteristicile drumului care ducea la această intrare a fost demontat martorul existent între secțiunile S. 6 și S. 7, cercetate în campaniile anterioare, întreaga suprafață fiind apoi extinsă cu 2 m spre sud (Fig. 1/3).

S-a putut constata faptul că drumul a fost amenajat prin nivelarea solului existent, deasupra căruia a fost compactat un strat de pietre de râu, în amestec cu fragmente de travertin local (Fig. 2/1). Partea superioară a drumului a fost nivelată cu pietriș de granulație medie. Între stratul arabil și partea superioară a acestui pavaj, a fost identificat un nivel de dărâmătură, gros de aproximativ 15-20 cm, constituind stratul aferent distrugerii clădirii porții din imediata vecinătate. El conținea numeroase fragmente de tencuială pictată, multă cenușă, precum și urmele mai multor bârne de lemn carbonizate. Descoperirea unui bolț de balistă, înfipt în una dintre bârnele mai sus menționate, indică faptul că evenimentul care a dus la incendierea și distrugerea acestui edificiu a fost unul de natură violentă.

S. 10

Pentru a verifica direcția drumului care ducea la intrarea sudică a vilei antice și pentru a observa structura acestuia, a fost trasată o nouă unitate de cercetare, denumită secțiunea S. 10 (Fig. 1/3-4). Noua unitate de cercetare arheologică, cu dimensiunile de 10×3 m, a fost orientată pe direcția est-vest, amplasarea secțiunii fiind la 9 m sud față de pragul de calcar al intrării. Datorită căderii terasei, s-a constatat că stânca nativă este foarte aproape de suprafață (la 30-35 cm) în această zonă. În nivelul arabil de deasupra ei, au putut fi identificate mai multe materiale arheologice aparținând atât epocii romane, cât mai ales perioadei moderne.

S-a constatat că drumul roman nu coboară perpendicular pe planul porții, ci la un unghi de aproximativ 45°, astfel încât panta care duce spre terasă să fie urcată oblic. Astfel, drumul D. 1 are o lățime de 4,5 m și este orientat pe direcția SV-NE. Calea de acces antică a fost săpată direct în stânca nativă, partea centrală fiind ușor bombată. Marginea superioară (de nord-vest) este prevăzută cu o mică rigolă, săpată, de asemenea, în stânca nativă, în timp ce pentru partea inferioară panta naturală nu a mai necesitat săparea unui astfel de

șanț. La curățarea suprafeței drumului roman, s-a putut constata faptul că acesta era tăiat de două gropi patrulatere, cu margini regulate și dispuse paralel pe direcția est-vest. Acestea s-au dovedit a fi două morminte de înhumatie, denumite convențional M. 1 și M. 2 (Fig. 1/3-4).

M. 1 are lungimea de 2,05 m, în timp ce lățimea scade de la 0,68 m în zona capului (vest), la 0,52 m în zona picioarelor (est). Groapa, având laturile scurte și ușor arcuite, avea o adâncime de 0,60 m, defunctul cu o înălțime de 1,55 m fiind depus pe spate, cu mâinile pe lângă corp.

M. 2, cel de al doilea mormânt, a fost amplasat la 3 m sud-vest și în paralel cu primul. Groapa cu lungimea de 2,05 m are lățimea de 0,60-0,65 m, partea vestică fiind cioplită sub formă de absidă. Defunctul, așezat pe spate și cu mâinile pe piept, avea 1,65 m, lipsind orice fel de elemente de inventar, la fel ca în cazul precedent.

Datorită modului de înmormântare, în momentul de față, putem opina cu prudență că cele două morminte aparțin, cel mai probabil, epocii medievale, în acest sens stând și descoperirea la mică distanță de capătul vestic al lui M. 1 a unui vas ceramic datat larg în secolele XI-XII. Această descoperire, constând într-un vas cu gura în jos, sub care a fost introdus un obiect din fier, pare a reprezenta o depunere/ofrandă secundară în legătură cu mormântul amintit.

S. 9

Secțiunea S. 9 a fost amplasată la 0,50 m nord față de secțiunile S. 1 și S. 4, cercetate în campaniile 2014-2016, scopul principal al deschiderii ei fiind acela de a continua studierea unor structuri identificate precedent (Fig. 2/2).

S. 9 este orientată pe direcția est-vest și are dimensiunile de 9×3 m. Sub nivelul arabil a fost identificat un strat subțire de dărâmătură romană, aparținând clădirii din faza a doua a vilei, adosată la vest de poartă și cercetată anterior. După excavarea acestui context a fost identificat nivelul de călcare al curții din faza a doua, constând într-un strat subțire de pietriș tasat (Cx. 75). În partea estică a secțiunii acesta era spart de o groapă de mari dimensiuni (Cx. 72), bogată în materiale arheologice de perioadă romană. La 0,45 m adâncime față de nivelul actual de călcare, a fost identificat zidul Z. 7, descoperit anterior în secțiunea S. 4/2014. Acesta aparține unei clădiri care a fost construită în prima parte a secolului al II-lea p.Chr. și a fost distrusă printr-o puternică incendiere, survenită după jumătatea aceluiași veac. Zidul Z. 7, construit din bucăți mari de travertin local, străbate secțiunea S. 9, de la sud spre nord, continuând în această direcție. Clădirea pe care o delimitează estic, era prevăzută cu un pavaj din mortar alb (Cx. 73). Cercetarea secțiunii S. 9 s-a oprit pentru campania anului 2020 la conturarea acestui nivel, situat la o adâncime de - 0,50 m.

Suprafața Sp. II

În suprafața Sp. II (Fig. 2/3-4), plasată în zona centrală a terasei, s-a continuat cercetarea arheologică sistematică a secțiunii S. 8, ale cărei niveluri de epocă romană au fost epuizate în campaniile anterioare.

S. 8

Între 0,72-0,90 m, sub cel mai timpuriu nivel de epocă romană, întâlnim un strat brun-cenușiu cu puține materiale arheologice, majoritatea reprezentate prin fragmente ceramice La Tène timpurii (sec. III-II a.Chr.) și preistorice. Ceramica La Tène este mai frecventă în jumătatea superioară a nivelului discutat, pe când cea preistorică apare puțin mai jos, fiind prezentă prin câteva piese care pot fi încadrate în eneoliticul final și bronzul timpuriu.

Următorul nivel arheologic a fost determinat între 0,90-1,10 m. Din punct de vedere cromatic, stratul arheologic este brun și cenușiu închis, distingându-se foarte bine de nivelul anterior. Pe aproximativ jumătate din suprafața lui S. 8, între 0,94-1,10 m, a fost identificat și cercetat arheologic un complex preistoric de suprafață, de circa 3×2 m, tipic pentru neoliticul timpuriu, aflat pe partea de nord-vest a secțiunii (Fig. 2/3). Complexul arheologic, denumit Cx. 62, cu o formă aproape patrulateră în plan, se prezenta asemenea unei concentrări de materiale arheologice, alcătuită din fragmente de rocă locală (andezit, micașist, travertin), resturi osteologice, scoici de râu (Unio), ceramică și unelte din piatră cioplită și șlefuită. Tot referitor la „arhitectura” lui Cx. 62, lângă martorul de nord a fost surprinsă și o groapă de stâlp, cu un fragment de os calcinat în umplutura acesteia. Dintre materialele arheologice reprezentative, semnalăm

prezența a trei lame din silex balcanic, de mari dimensiuni, dar și a unor forme ceramice posibil sparte pe loc, care se întregesc, descoperite pe latura de sud a complexului. Totodată, mai amintim că cercetarea cu atenție a lui Cx. 62, prin răzuiri fine, succesive, a condus la identificarea unor piese osteologice de mici dimensiuni, cremate, situație pe care am întâlnit-o și în campania anului 2019, în cazul lui Cx. 48. Complexul menționat se închidea în zona matorului lăsat între S. 5 și S. 8, corespunzător cu zidul roman Z. 22, nemaifiind surprins în secțiunea din 2020, după cum credeam la momentul campaniei arheologice din anul 2019. Din punct de vedere al cronologiei relative, după aspectul cărămiziu și monocrom al ceramicii, estimăm că Cx. 62 poate fi încadrat în faza Starčevo-Criș IIA (începutul mileniului VI a.Chr.), aparținând astfel orizontului timpuriu al neoliticului vechi. Nu excludem eventualitatea extinderii complexului neolitic spre nord și est, practic dincolo de limitele lui S. 8, sub zidăria construcțiilor romane din această parte a sitului La Vie.

Pe același nivel cu complexul neolitic, la 0,94-0,96 m, în colțul de sud-est al secțiunii S. 8, a fost conturată o groapă cvasi-rotundă (diametrul de 0,93 m), cu o umplutură brun-închisă, denumită Cx. 63 (Fig. 2/3). Complexul nu a pătruns mai mult de 0,12 m în nivelul preistoric, iar prezența unui fragment ceramic La Tène timpuriu, neornamentat, ne determină să credem că groapa pornea din nivelul anterior. De asemenea, pe colțul de sud-vest al secțiunii S. 8, lângă zidul roman târziu Z. 22, la 0,98 m, a fost conturată o groapă de par ovală, posibil din momentul ridicării clădirii de tip „vagon”.

Ultimul nivel arheologic, cuprins între 1,10-1,85 m, este compus dintr-un sediment de culoare gălbuie sau brun-gălbuie, care, odată cu apropierea de sterilul arheologic (reprezentat de stânca naturală), este tot mai bogat în material litic de tipul travertinului. Exceptând unele piese ceramice neolitice timpurii, care au ajuns prin tasare în acest nivel sau datorită intervențiilor animalelor (rozătoare), cel din urmă strat preistoric din S. 8 conține și câteva piese litice, ce pot fi încadrate în paleolitic, cel mai probabil în cel superior și mijlociu (?). Utlajul litic specific perioadei paleolitice a apărut în niveluri diferite de săpare, între 1,24-1,62 m. Este vorba despre opt piese, majoritatea reprezentând deșeuri tehnologice, cum sunt așchiile și nucleele epuizate. La 1,85 m a fost surprinsă stânca, mai exact travertinul, cu o pantă descendentă pe direcția nord-sud (Fig. 2/4).

Informații suplimentare online

[Raportul 6585 din cronică.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
